HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והגאך. יפה [הדבר] בעיניך: **לגהן גדול.** שפירש מביתו לפני יוסי הכפורים לנשכת פרהדרין[ק] ושם היו מתקנים לו כל צרכיו: **והרשות.** שולטנות שנותנין עיניהן בבעלי ממון להרגן וליטול ממונן: **ורבנן.** למה להו האי דבר מינות דיעקב? **לנסוף.** היה נזדמן בעיניו כל ושוכרתן. והכי משמע מתניתן זונה קבלה קבלה מתתן הזונה ובתתן זונה ישוב להיותן: **ופליגא דרבי פדת.** הני מרבע לחמות דרב מסקנא: **אבי ידייהו.** מזה. דרך בני אדם כשיוצאין מביה הכנסת מיד הוא נוסק לבניו ולחמו ולגדול ממנו בתלמוד או בפם ידיו [משום כבוד]: **שלועקות מגיהנם.** על רוב ייסורי גיהנם: **מינות.** לועקת הבא מקרובת לעבודת כוכבים: **רשות.** לועקת הבא ממון ודוכוחות ותרוצות ומשם למלך: **לא ישובון.** כל המסתמרים לעבודת כוכבים[ס] אחר שנתקנו במינות אינם שבין ומם שבין ממהרין למות מתוך לרה וכפיית ילרה וזו גזירת מלך עליהם למות: **קלה שבקלות.** עבירה קלה שבידה זו היא שעשתה בה קטן מבנה[ט] [גדול בנה] הגדול בא עליה והולידה ממנו בנה הקטן ובתה לקבל דין ולשוב בתשובה: **בוודאי.** תבריכין. לידה לדרך (בראשית מב) מתרגמינן זוודין לשורמא ותבריכין הן לידה לדרך מתים: ס"ג **מדקאמרה קלה שבקלות.** ולא מתה לתקפתא היא. ותיכוז דמותבי הכי למינות אין מעבירה לא ומה היא לחתיא לאחתיה אבי ידייהו ואמרי לה אבי חדייהו ופליגא דידיה אדידיה דאמר עולא [ב]קריבה בעלמא אסור משום[ט] לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב[י] לעלוקה שתי בנות הב הב מאי הב הב אמר מר עוקבא [קול] שתי בנות שצועקות מגיהנם ואומרות בעוה"ז הבא הבא ומאן נינהו מינות והרשות איכא דאמרי אמר רב חסדא אמר מר עוקבא קול גיהנם צועקת ואומרת הביאו לי שתי בנות שצועקות ואומרות בעולם הזה הבא הבא[ז] כל באיה לא ישובון ולא ישיגו אורחות חיים וכי מאחר שלא שבו היכן ישיגו ה"ק ואם ישובו[ג] לא ישיגו אורחות חיים למימרא דכל הפורש ממינות מיית והא דאתאי לקמיה דרב חסדא ואמרה ליה קלה שבקלות עשתה בנה הקטן מבנה הגדול ואמר לה רב חסדא טרחו לה בזוודתא ולא מתה מדקאמרה קלה שבקלות עשתה מכלל דמינות [נמי] הויא בה ההוא דלא הדרא בה שפיר ומש"ה לא מתה איכא דאמרי ממינות אין מעבירה לא והא ההיא דאתאי קמיה דרב חסדא וא"ל [ר"ח זוידו לה זוודתא] ומתה מדקאמרה קלה שבקלות מכלל דמינות נמי הויא בה ומעבירה לא והתניא אמרו עליו על ר"א בן דורדיא שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרכי הים והיתה נוטלת כים דינרין בשכרה נטל כים דינרין והלך ועבר עליה שבעה נהרות בשעת הרגל דבר הפיחה אמרה כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה הלך וישב בין שני הרים וגבעות אמר הרים וגבעות בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר[ח] כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה אמר שמים וארץ בקשו עלי רחמים אמרו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר[י] כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה אמר חמה ולבנה בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר[יא] וחפרה הלבנה ובושה החמה אמר כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר[יב] ונמקו כל צבא השמים ונגוע בדבר תבלה וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו יצתה בת קול ואמרה ר' אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא [והא הכא בעבירה הוה ומית] התם נמי כיון דאביק בה טובא כמינות דמיא[יג] ובכה רבי ואמר יש קונה עולמו בכמה שנים ויש קונה עולמו בשעה אחת ואמר רבי לא דיין לבעלי תשובה שמקבלין אותן אלא שקורין אותן רבי ר' חנינא ור' יונתן הוו קאזלי באורחא מטו להנהו תרי שבילי חד פצי אפיתחא דעבודת כוכבים וחד פצי אפיתחא דבי זונות אמר ליה חד לחבריה ניזיל אפיתחא דעבודת כוכבים דנכים

ויעקב איש כפר סכניא שמו. ל"ל דתין זה יעקב מינאה דפרק תין מעמידין (לקמן דף כח.) דרמת שמת לרבי תנהו דומיי אותו יעקב[ט] לא תמיך ימים כ"כ אלא נראה דהכוונה שבא לרפואת את בן דמת (לקמן מ:) אבל יעקב מינאה דרבי תנהו יכול להיות שהוא אותו דפרק ביסוי הדם (חולין דף פד.)

גבי רבא[כ]: **מהו לעשות בית הבמא לב"ג.** נראה דלאו מדאוריימא קא בעי דפשיטא דשרי דהא אפילו ריקועים דבית קדשי הקדשים הוה שרי מי לאו ריצוף דקרא בפרק כל הבמות (לקמן דף מו:) אבל מידי דהר הבית פשיטא דשרי דהא אפי' פרה שיעשיה פרק כל הבמות מקרא דבית ה' פרט לפרה שעשה בהמה לבית: **הרחק מעליה דרכך זו מינות.** והא דתנן דפרק כל כתבי (שבת דף קטו.) לכתוב תמורתי הוו אזלי בני מבין זה להתווכח עמהם[כ] ולא היה מקום מיום ממש אלא מקום ויכוח ומתקבלים שם חכמי עובדי כוכבים ומשתין ונותנים בדיניהם ומתן מייניהו ומשתפינא מייניהו ולא כפ"ה[כ] שפירש בסמוך שהוא מקום עבודת כוכבים: **ופליגא דרבי פדת.** ות"ת ומתי פליגא דתנא לעולם תמהו רב תחליף ור' פדת שתן תמורה אינו אסור אלא מקום אלא קריבה של גלוי עריות אבל מגזירת חכמים צריך להרחיק ד' אמות וס"ג קשיא פ"ק דשבת (דף יג.) על הסיר דתמר ואת אמר רעהו לא טמא ואל תאכל ממנו לא קרב מה אמר רעהו הוא בנבגד והיא בנבגדה אסור אף הכא כן ועלה קאמר ופליגא דר' פדת דא"ר פדת לא אסרה תורה אלא קריבה של גלוי עריות בלבד ומתי קאמר וכי בא ר' פדת לומר לחשתו הכא הבא ומאן נינהו מינות והרשות איכא דאמרי אמר רב חסדא אמר מר עוקבא קול גיהנם צועקת ואומרת הביאו לי שתי בנות שצועקות ואומרות בעולם הזה הבא הבא[ז] כל באיה לא ישובון ולא ישיגו אורחות חיים וכי מאחר שלא שבו היכן ישיגו ה"ק ואם ישובו[ג] לא ישיגו אורחות חיים למימרא דכל הפורש ממינות מיית והא דאתאי לקמיה דרב חסדא ואמרה ליה קלה שבקלות עשתה בנה הקטן מבנה הגדול ואמר לה רב חסדא טרחו לה בזוודתא ולא מתה מדקאמרה קלה שבקלות עשתה מכלל דמינות [נמי] הויא בה ההוא דלא הדרא בה שפיר ומש"ה לא מתה איכא דאמרי ממינות אין מעבירה לא והא ההיא דאתאי קמיה דרב חסדא וא"ל [ר"ח זוידו לה זוודתא] ומתה מדקאמרה קלה שבקלות מכלל דמינות נמי הויא בה ומעבירה לא והתניא אמרו עליו על ר"א בן דורדיא שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרכי הים והיתה נוטלת כים דינרין בשכרה נטל כים דינרין והלך ועבר עליה שבעה נהרות בשעת הרגל דבר הפיחה אמרה כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה הלך וישב בין שני הרים וגבעות אמר הרים וגבעות בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר[ח] כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה אמר שמים וארץ בקשו עלי רחמים אמרו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר[י] כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה אמר חמה ולבנה בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר[יא] וחפרה הלבנה ובושה החמה אמר כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו שנאמר[יב] ונמקו כל צבא השמים ונגוע בדבר תבלה וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו יצתה בת קול ואמרה ר' אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא [והא הכא בעבירה הוה ומית] התם נמי כיון דאביק בה טובא כמינות דמיא[יג] ובכה רבי ואמר יש קונה עולמו בכמה שנים ויש קונה עולמו בשעה אחת ואמר רבי לא דיין לבעלי תשובה שמקבלין אותן אלא שקורין אותן רבי ר' חנינא ור' יונתן הוו קאזלי באורחא מטו להנהו תרי שבילי חד פצי אפיתחא דעבודת כוכבים וחד פצי אפיתחא דבי זונות אמר ליה חד לחבריה ניזיל אפיתחא דעבודת כוכבים דנכים

לעלוקה. לפי הפשט היינו גיהנם וכן יפה הפייט בזולת של מנוכה יקדו בהבהבי עלק ור"ת הקשה דבפ"ג דעירובין (דף יט. ושם ד"ה והתיקה) למשיב שמות גיהנם לא קשיא מאי לכך נקרא לו (א) דשם מכס הוא כמו (משלי ג) למיתיקל (ושם לא) למוקל אבל אין לומר שהוא משמות שלמה כמו מגור וקהלת דבמדרש על ג' דברים קשיא ליתיקל נשמות שלמה ולא קשיא מאי דהלייהו: **עד שאנו מבקשים עליך רחמים.** לא השיבו לו כך אלא היה אומר בלבו שכך יוכלו להשיב ל"ק שר של סריס היה משיב כן[ט]:

ניזיל

פא א [מיי' פכ"ג מהל' איסורי ביאה הל' כב]
טוש"ע י"ד סי' קנ סעיף ז]:
פב ג מיי' פ"ע מהל' עבודת כוכבים הל' ה:

רבינו חננאל

ואסיק' מפני שאמר לפניו יעקב איש כפר סכניא (נמחקין כמו ד' תיבות) אתגן זונה ומחזיר כלב אסורין לקרבן אבל לעשות מהן בית הכסא לכהן גדול שרי. ממקום טנופת באו ולמקום טנופת חזרו כדכתיב מאתנן זונה קבצה ועד אתנן זונה ישובו והודה לו על דבר זה בשביל שנתיישר בעיניו ונהנה ממנו ונתפשׁ על זה ואמר עברתי על מה שכתוב הרחק מעליה דרכך זו המינות והרשות ואל תקרב אל פתח ביתה זו זונה וכמה אמר רב חסדא ארבע אמות ורבנן [האי] מאתנן זונה מאי דרשי ביה כדרב חסדא דאמר רב חסדא כל זונה שנשכרת לבסוף היא שוכרת שנאמר ובתתך אתנן ואתנן לא נתן לך [ותהי להפך] ופליגא דרבי פדת דא"ר פדת לא אסרה תורה אלא קריבה של גלוי עריות בלבד שנא' איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה עולא הוה מנשק לאחוותיה אבי ידיהו. ופליגא דידיה אדידיה דהא הוא דאמר אפי' שום קריבה בעולם אסור משום לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב: לעלוקה שתי בנות זו המינות והרשות כל באיה לא ישובון כל באי במינות לא ישובון ואם ישובו לא ישיגו אורחות חיים: למימרא דכל דהדר ממינות מיית ואסיק' הני מילי ממינות אבל עוברי עבירה כגון ההיא דאתאי קמיה דרב חסדא ואמרה ליה בנה קטן מבנה גדול כלומר בא עליה בנה הגדול ונתעברה ממנו וילדה בנה קטן וכיוצא בה עוברי עבירה אם ישובו שיחיו: למימרא דההוזר מן העבירות יחיה והרי אלעזר בן דורדיא שלא הניח זונה בעולם כו' בשעת הרגל דבר שמע הוו אומרין אלעזר אינו מתקבל בתשובה כו' והיה נושא ונותן בדעתו אם אחתן לשמים שיבקשו עלי רחמים הם צריכין שיבקשו אחרים רחמים עליהם שכתוב כך וכך וכן כולם עד אין הדבר תלוי אלא בתשובה מיד חזר בתשובה והניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא ובכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת כגון זה ולא דיו שנמחלו עונותיו אלא שקראוהו רבי מן השמים. והא אלעזר זה בעבירה הוה דביק וכיון דהדר ביה מית. ופרקי' התם כיון דהוה אדיק בעבירה טובא כי מינות דמי: ר' חנינא ור' יונתן הוו אזלי לאורחא מטו לפרשת דרכים חדא פצי לבית עבודת כוכבים וחדא לבי זונות אמרו ניזיל

תורה אור השלם

1. לֹא תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְכָל נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ גַּם שְׁנֵיהֶם: דברים כג יט
2. וְכָל פְּסִילֶיהָ יִכָּתוּ וְכָל אֶתְנַנֶּיהָ יִשָּׂרְפוּ בָאֵשׁ וְכָל עֲצַבֶּיהָ אָשִׂים שְׁמָמָה כִּי מֵאֶתְנַן זוֹנָה קִבָּצָה וְעַד אֶתְנַן זוֹנָה יָשׁוּבוּ: מיכה א ז
3. הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ דַּרְכֶּךָ וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ: משלי ה ח
4. וְיָדֵי בָךְ הַפֵּךְ מִן הַנְּשִׁים בְּתַזְנוּתֵיהֶן וְאַהֲרֶיךָ לֹא זוֹנָה וּבְתִתֵּךְ אֶתְנַן וְאֶתְנַן לֹא נִתַּן לָךְ וַתְּהִי לְהֶפֶךְ:
יחזקאל טז לד
5. אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יְיָ: ויקרא יח ו
6. לְעַלּוּקָה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב שְׁלוֹשׁ הֵנָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה אַרְבַּע לֹא אָמְרוּ הוֹן: משלי ל טו
7. כָּל בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים: משלי ב יט
8. כִּי הַהָרִים יָמוּשׁוּ וְהַגְּבָעוֹת תְּמוֹטֶנָה וְחַסְדִּי מֵאִתָּךְ לֹא יָמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תָמוּט אָמַר מְרַחֲמֵךְ יְיָ: ישעיהו נד י
9. שְׂאוּ לַשָּׁמַיִם עֵינֵיכֶם וְהַבִּיטוּ אֶל הָאָרֶץ מִתָּחַת כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה וְיֹשְׁבֶיהָ כְּמוֹ כֵן יְמוּתוּן וִישׁוּעָתִי לְעוֹלָם תִּהְיֶה וְצִדְקָתִי לֹא תֵחָת: ישעיהו נא ו
10. וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי מָלַךְ יְיָ צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד: ישעיהו כד כג
11. וְנָמַקּוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְנָגֹלּוּ כַּסֵּפֶר הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם יִבּוֹל כַּבֹּל עָלֶה מִגֶּפֶן וְכִבְבֹלֶת מִתְּאֵנָה: ישעיהו לד ד

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה לעלוקה וכו' דשם מכס הוא. נ"ב וה"מ למוקי ליה הכא בגיהנם היינו משום דכתיב בתריה שפוֹל ועולר לחם מוספתא ר"פ עושין פסין דף יט ד"ה וה"מ ליתיקל מפתח:

מוסף רש"י

קריבה של גלוי עריות. תשמים ממם (שבת יג.).